

Odborný článek

Sekundární viktimizace – věrná přítelkyně obětí přestupkového jednání

Adéla Hepová

Autorka je interní doktorandkou na Katedře správního práva a finančního práva Právnické fakulty Univerzity Palackého. Zaměřuje se nejen na práva a ochranu obětí přestupkového jednání, ale i na správní právo obecně a to s přesahem do práva EU. Na tyto oblasti se pak specializuje i profesně jako advokátka.

Abstrakt

Ačkoliv je neoddělitelnou součástí právního pořádku Směrnice 2012/29/EU, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestných činů, v ČR ani v unijním prostoru nejsou řádně zakotvena nebo garantována práva obětí přestupkového jednání. Je však třeba vzít na zřetel, že v praxi existuje mnoho případů protiprávního jednání, kupříkladu domácího násilí a stalkingu, kdy dílčí útoky jsou z počátku kvalifikovány jako přestupek a teprve až s časovým odstupem dojde k naplnění skutkové podstaty trestného činu. Během přestupkového řízení avšak oběť nepožívá takřka žádné ochrany. Disproporce mezi ochranou oběti přestupku a ochranou oběti trestného činu je zjevná, kdy právě tento přístup způsobuje četné případy sekundární viktimizace. Typickým příkladem je pak ust. § 74 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky, kdy na přestupek jiného hrubého jednání, schválnosti a urážky na cti, se nevztahuje povinnost orgánu policie provést nezbytná šetření.

Abstract

Although an integral part of the EU legal order is the Directive 2012/29/EU, which establishes minimum rules on rights, support and protection of victims of crime, there are no proper rights of victims of infractions are not properly enshrined or guaranteed. However, it should be borne in mind that in practice there are many cases of unlawful acts, such as domestic violence and stalking, when partial attacks are initially qualified as a infraction and only with the passage of time does the offence become a criminal offence. It should be noted, however, that the victim enjoys almost no protection during the infraction proceedings. The disparity between the protection of the victim of an infraction and the protection of the victim of a crime is evident, where this approach causes numerous cases of secondary victimisation. A typical example is Section 74 of Act No. 250/2016 Coll., the Act on Liability for infractions when for the infraction of other gross conduct, malignancy and infraction of defamation, the obligation of the police authority to carry out the necessary investigations does not apply.

1. Úvod

Dle viktimologie, jakožto vědě o oběti, lze viktimizaci obecně klasifikovat jako vývoj situace obětí, který počíná samotným spácháním protiprávního jednání, tj. trestného činu či přestupku a je představován újmou na zdraví, majetku nebo jiném právní statku. Po prvotním porušení objektu chráněného zákonem se však zpravidla dostavuje dlouhodobé emoční strádání, které bývá způsobeno přístupem společnosti k oběti jako takové.¹ Proti emočnímu strádání, které nazýváme sekundární viktimizace se pak snaží brojit Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestných činů (dále jen „Směrnice“), a to zejména ve svých ustanoveních čl. 18 – čl. 20. Jaké však mají záruky oběti přestupkového jednání, když na první pohled tato Směrnice garantuje pouze ochranu obětem trestných činů? Není možné na ně Směrnici přiměřeně aplikovat? A v případě že se na ně ochrana nevztahuje, nedochází tímto restriktivním výkladem ke krácení práv samotných obětí trestných činů a nepřispívá pak paradoxně k sekundární viktimizaci samotných obětí trestných činů? Pro zodpovězení těchto otázek je nezbytná analýza právní úpravy trestního práva správního, v níž je třeba hledat odpovědi na to, zda obsahuje dostatečné procesní záruky na ochranu obětí. Vzhledem k rozsáhlosti materie se pak ve svém pojednání zaměřím zejména na fázi před samotným zahájením přestupkového řízení a s tím související analýzu vybraných skutkových podstat protiprávních jednání.

2. Pojem oběti přestupkového jednání

Český právní řád termín obětí přestupkového jednání nezná, a tudíž jej nijak nevymezuje. Ostatně ani v odborné literatuře nenalezneme doktrinální definici. Pro vymezení obsahu pojmu tak jistě bude nejlépe se inspirovat definicí, která je obsažena ve Směrnici a vztahuje se na oběti činů trestných. Dle článku 2 písm.) a bod i) Směrnice je obětí fyzická osoba, která utrpěla újmu včetně fyzické, duševní či citové újmy či hmotnou ztrátu, které byly přímo způsobeny trestným činem.² Oběti přestupkového jednání je pak možné třídit podle různých kritérií. Pro potřeby tohoto pojednání je nejvýznamnějším členění dle procesního postavení oběti (např. oznamovatel, osoba přímo postižená spácháním přestupku, svědek či poškozený)

Ačkoliv Směrnice výslovně hovoří pouze o obětech trestných činů, je víc než vhodné ji přiměřeně aplikovat i na oběti přestupkového jednání. Argumentační podporu pro svá tvrzení nacházím kupříkladu Usnesení Rady Evropské Unie 2011/C 187/01 ze dne 10. června 2011, o plánu posílení práv a ochrany obětí, zejména v trestním řízení (dále jen „Budapešťský plán“)

Budapešťský plán ve svém čl. 5 vymezuje, že: „V návaznosti na značný pokrok dosažený na základě cestovní mapy pro posílení procesních práv podezřelých nebo obviněných osob v trestním řízení se Rada domnívá, že by v oblasti ochrany obětí trestných činů měl být přijat podobný přístup.“ Z této proklamace pak dovozují, že cílem Rady Evropské Unie by měla být i ochrana obětí přestupkového jednání, stejně tak jako jsou do důsledku chráněna práva obviněných z přestupku dle tzv. Engelových kritérií.³

Aplikační potřebu Směrnice na oběti přestupkového jednání lze rozdělit do dvou základních rámců, a to na rámec psychologický a samozřejmě na rámec právní, přičemž tyto kategorie se vzájemně prolínají.

Pokud jde o psychologické aspekty nutnosti aplikace, tak tyto spočívají zejména v tom, že viktimizace

oběti, jakožto proces, samotným spácháním protiprávního jednání teprve začíná. Zpravidla dochází k navázání dalších okolností, které mohou být pro oběť ještě více traumatizující než prvotní jednání pachatele.⁴ Dlužno pak dodat, že ozdravný psychologický proces oběti může být zdoluhavý a způsobený otřes trvalý. V neposlední řadě je třeba zdůraznit, že oběť svůj prožitek niterně neklasifikuje podle jakýchkoli právních kategorií na trestné činy, přestupky, či negativní události způsobené náhodou jako jsou kupříkladu dopravní nehody, ale jedná se o individuální psychickou zátěž, na kterou každý člověk reaguje neobvykle a specificky.⁵ Ostatně ani dělicí linie mezi trestným činem a přestupkem není tak jednoznačná.

Dle recentní judikatury pak: „Trestání za správní delikty musí podléhat stejnému režimu jako trestání za trestné činy a v tomto smyslu je třeba vykládat všechny záruky, které se podle vnitrostátního práva poskytují obviněnému z trestného činu. Je totiž zřejmé, že rozhraničení mezi trestnými (a tedy soudem postižitelnými) delikty a delikty, které stíhají a trestají orgány exekutivy, je výrazem vůle suverénního zákonodávce; není odůvodněno přirozenoprávními principy, ale daleko spíše je výrazem trestní politiky státu. Bylo by ostatně možno na mnohých případech z historického právního vývoje dokumentovat, že např. snaha účelově snížit nepříznivě se vyvíjející počty spáchaných trestných činů vedla v některých případech ke změnám zákonů, přesouvajícím trestné činy méně závažné do kategorie přestupků, anebo na druhé straně rozmáhající se drobné delikty byly novelami zákonů přesunuty do kategorie činů soudně trestných.

Zmiňuje-li se tedy uvedená Úmluva ve svém článku 6 odst. 1 o „jakémkoli trestním obvinění“, je třeba záruky v této souvislosti poskytované tomu, kdo je obviněn, poskytnout shodně jak v trestním řízení soudním, tak v deliktním řízení správním.“⁶ Ostatně český právní řád si výše zmiňovanou transformací za účelem dekriminalizace prošel. Novelou č. 333/2020 Sb., účinnou od 1. 10. 2020 byly v ust. § 138 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník (dále jen „TZ“) zdvojnásobeny hranice⁷ škody pro spáchání trestného činu.⁸ V přímém důsledku této změny pak pozbyla jistá skupina poškozených benefity garantované Směrnicí a zákonem č. 45/2013 Sb. o obětech trestných činů (dále jen „ZOTČ“).

Pokud pak jde o množinu právních argumentů pro aplikaci Směrnice i na oběti přestupkového jednání, je dle mého názoru nejprozaičtějším důvodem samotný závazek plynoucí ze Směrnice, kdy musí být zajištěna ochrana obětem trestných činů. Typickým případem jsou situace, kdy na základě kumulace přestupků je spáchán trestný čin. Jako přílehlavý příklad uvádím aplikaci institutu pokračování trestného činu v ust. § 116 TZ, dle něhož: „Pokračováním v trestném činu se rozumí takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují, byť i v souhrnu, skutkovou podstatu stejného trestného činu, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení a blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku.“ Zde si dovoluji poukázat na formulaci „být i v souhrnu“, když tato stanoví, že veškeré útoky pokračování trestného činu nemusí samostatně naplňovat skutkovou podstatu trestného činu, nýbrž pro klasifikaci protiprávního jednání, jakožto trestného činu postačuje, že dojde k naplnění skutkové podstaty při součtu všech předmětných útoků pokračování.⁹ Obdobná situace pak nastává i v případě trestného činu trvajících, který je z pohledu práva pouze skutkem jediným, kdy dojde k vyvolání protiprávního stavu a jeho udržování, nebo pouze udržování¹⁰, kdy trvání protiprávního stavu je ekvivalentem pokračování v jednání v širším slova smyslu.¹¹ Rozdíl mezi zmíněnými pojmy však nesmíme přeceňovat. Ve všech případech pachatel svým jednáním naplňuje určitou zákonem sankcionovanou právní skutečnost, která se vyznačuje vícečetností nebo délkou trvání, a kterou je tedy možno kvantifikovat časem nebo počtem útoků.¹²

Dle mého názoru, se pak nejčastěji jako projev sumarizace dílčích útoků uvádí příklad, kdy dojde k naplnění požadované výše škody nezbytné pro konkrétní skutkové podstaty.¹³ Je pak velice nešťastné, že pokračování není více aplikováno na dílčí jednání pachatelů, která samostatně představují přestupky proti občanskému soužití případně proti veřejnému pořádku avšak v souhrnu je naplněna skutková podstata trestného činu. Jako příléhavé příklady bych zejména uvedla trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 TZ)¹⁴, nebezpečné pronásledování (§ 354 TZ)¹⁵, vydírání (§ 175 TZ). K zanedbávání aspektu pokračování v jednání u přestupků proti občanskému soužití pak pravděpodobně dochází ze dvou důvodů. Za prvé z titulu rozdílné procesní úpravy oznamován přestupků proti majetku oproti většině přestupků proti občanskému soužití a za druhé z titulu rozdílné právní úpravy obsažené v trestně-správních předpisech oproti předpisům trestním. Tímto přehlížením pak dochází k bagatelizaci újmy způsobené obětí. Nejenže předmětným ignorováním dochází k porušení závazků České republiky, ale rovněž může být nemalá skupina obětí vystavena intenzivní sekundární viktimizaci.

3. Pojem sekundární viktimizace

Aby bylo možno v textu s pojem sekundární viktimizace a druhotnou újmou dále pracovat, je nejprve třeba si tyto pojmy definovat a jejich obsah vyjasnit.

Samotných spácháním protiprávního jednání na oběti – primární viktimizací dochází ke způsobení tzv. prvotní újmy. Tato se projevuje například narušením fyzické integrity, škodou na majetku, případně psychickou újmou, kdy oběť prožívá intenzivní zážitek kupříkladu formou úzkosti.¹⁶ Sekundární viktimizaci je pak možno vymezit jako poškozování oběti, kdy předmětné poškozování je představováno reakcemi vnějšího světa na oběť a přístupem k její situaci.¹⁷ *Následky, se kterými se oběť po takovém zacházení musí vyrovnávat pak nazýváme sekundární újmou.*¹⁸ Tuto újmu pak můžeme členit z pohledu subjektu, který ji způsobil, kdy se jedná buďto o důsledek přístupu formálních institucí případně se jedná o důsledek vlivu neformálního sociálního prostředí.¹⁹ Nejpříléhavější je však dle mého názoru rozdělení příčin sekundární viktimizace na:

- a) Strukturální – k této dochází z titulu nastavení formální pravidel, zejména pak právních předpisů, kdy standardizované postupy svou povahou přímo předpokládají možnost vzniku sekundární újmy.
- b) Sociálně psychologické – nejčastější příčinou bývá konfrontace oběti s falešnými mýty a stereotypy společnosti, kdy často dochází ke svalování viny na osobu oběti.
- c) Individuální – jedná se o projevy jednotlivců, kteří s obětí přijdou do kontaktu ať už stran výkonu své profese či z důvodu svého soukromého zájmu.
- d) Stigmatizace médií – jednání médií v honbě za získáním senzace a exkluzivity může být pro oběti velice zraňující ať už z příčiny ztráty soukromí nebo opakovaného připomínání si svého primárního traumatu.²⁰

K nastíněnému teoretickému základu budou v následující části stati přiřazeny konkrétní problematické situace vyvolané současným nastavením právní úpravy, které přispívá k sekundární viktimizaci obětí. Domnívám se, že propojení psychologicky-teoretického faktoru s juristickým příkladem pak nejlépe vystihne a přispěje k odhalení rozsahu difamace, které jsou oběti přestupkového jednání v praxi

často vystavovány. K mé velké lítosti se však jedná o poměrně rozsáhlou materii dalece přesahující možnosti rozsahu tohoto článku. Z toho titulu se zaměřím zejména na strukturální příčiny sekundární viktimizaci zletilých obětí domácího násilí a stalkingu.²¹

4. Domácí násilí a stalking v přestupkovém právu hmotném

V současné chvíli právní řád ČR zákonnou definici domácího násilí a stalkingu nevymezuje. Tyto jevy jsou však trefně popsány odbornou literaturou. Domácí násilí pak lze definovat jako: „*Opakované, dlouhodobé a zpravidla eskalující násilí fyzického, psychického, sexuálního, sociálního a ekonomického rázu, které vytváří jednoznačně asymetrický vztah a vede ke stabilnímu rozdělení rolí na násilnou a ohroženou osobu.*“²² Domácí násilí představuje pro zákonodárce a politiky složitou výzvu. Násilí a zneužívání, které ženy zažívají, se obvykle odehrává v rámci trvalého vztahu, který se vyznačuje značnými mocenskými rozdíly. Domácí násilí často zahrnuje celou řadu zneužívajících a většina žen, které je zažívají, je vystavena kombinovanému fyzickému, sexuálnímu, emocionálnímu, psychologickému a finančnímu zneužívání a obtěžování, které se často v průběhu času stává závažnějším a jehož intenzita může v určitých rizikových okamžicích (například v těhotenství nebo bezprostředně po porodu) narůstat.²³ Stalking je pak možné vymezit jako: „*Obsesivní upnutí se známého nebo neznámého pachatele na určitou osobu, kterou pak obtěžuje systematicky a úporně projevy nevyžádané a nechtěné pozornosti. Pachatel pronásleduje vyhlédnutou oběť dopisy, telefonicky, SMS i či vtíráním se do její blízkosti.*“²⁴ Těto sofistikované formy násilí se pak může častokrát dopouštět ex-partner, zhrzený milenec, ale i naprosto cizí osoby, například za účelem výhružek a zastrašování.²⁵ Aktuálních dopadové studie pak poukazují na skutečnost, že v rámci páchání stalkingu spolu nejvíce souvisí faktory tzv. rozmanitosti a závažnosti chování. Lze tedy dovozovat, že pachatelé stalkingu se dopouštění více typů chování, kdy může v průběhu času docházet k eskalaci jednání. Výzkum pak naznačuje, že větší rozmanitost a závažnost chování je zpravidla spojena s užšími vztahy mezi pachatelem a obětí (např. bývalí intimní partneři budou mít větší přístup k domovu, práci, počítači atd. své oběti než cizí osoba).²⁶

Nyní je tedy třeba si klást otázku, jak takové jednání pachatele v praxi právně kvalifikovat. Pokud se budeme pohybovat v intencích trestných činů, respektive trestního práva, jedná se o relativně snadnou otázku, kdy díky dodržovanému formálnímu-materiálnímu pojetí trestného činu je na konkrétní jednání pachatele aplikována skutková podstata TZ.²⁷ V případě domácího násilí by se pravděpodobně jednalo o naplnění skutkové podstaty Týrání svěřené osoby nebo Týrání osoby žijící ve společném obydlí, kdy ostatně i recentní judikatura nám poskytuje významné vodítko v tom, že týrání může mít podobu fyzického násilí (bití údery rukou do hlavy a dalších částí těla), psychického násilí (vulgární nadávky a ponižování), sexuálního násilí (nucení k intimnímu styku), ekonomického útisku (nepřispívání na chod domácnosti) až po vyvolání stavu sociální izolace (bránění ve styku s rodinnými příslušníky).²⁸ Na fenomén stalkingu lze pak přílehavě aplikovat trestný čin nebezpečného pronásledování. Pro naplnění předmětné skutkové podstaty je pak nezbytné naplnění kvantitativního měřítko, představovaného dlouhodobostí a kvalitativního měřítko, které odpovídá výslovně uvedeným způsobům spácháním trestného činu.²⁹ „*Podstatu stalkingu shrnul Nejvyšší soud např. ve svém usnesení ze dne 11. 7. 2018, č. j. 4 Tdo 777/2018-26, tak, že stalking zahrnuje jen takové způsoby pronásledování, které představují opakované, trvající nechtěné navazování kontaktů s obětí za použití násilí nebo jiných obdobných praktik.*“³⁰

V případě přestupků, je však celá situace poněkud složitější. Dle § 5 ZOP: „*Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.*“ Tedy na první pohled ZOP beze zbytku naplňuje zásadu žádný trestný čin bez zákona a předmětná definice odpovídá formálně-materiálnímu pojetí přestupku a tím i principu zákonnosti.³¹ Pokud se však na problematiku podíváme blíže, zjistíme, že na jednání odpovídající domácímu násilí a stalkingu můžeme aplikovat pouze obecné skutkové podstaty přestupků proti občanskému soužití. Tyto jsou vymezeny v § 7 zákona č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích (dále jen „ZONP“). Dle předmětného ustanovení, konkrétně odstavce 1 písm. a) a b): „*Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že jinému ublíží na cti tím, že ho zesměšní nebo ho jiným způsobem hrubě urazí, jinému ublíží na zdraví.*“ V tomto případě není dle mého názoru těžké si představit, jaká protiprávní lze pod uvedené skutkové podstaty subsumovat. V písmenu c) jsou pak uvedeny čtyři další skutkové podstaty, jejímž naplnění dochází k narušení občanského soužití, tj.: „*Úmyslně naruší občanské soužití ten, kdo jinému vyhrožuje újmou na zdraví, jiného nepravdivě obviní z přestupku, se vůči jinému dopustí schválnosti nebo se vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání.*“ Jsem toho názoru, že v případě prvních tří přestupků si opět dokážeme snadno představit, jaké jednání bude naplňovat znaky těchto skutkových podstat. U schválnosti a jiného hrubého jednání se pak dostáváme do vod kalnějších.

Pro podřazení jednání pachatele pod § 7 ZONP je třeba nejprve naplnit jednotný definiční znak těchto přestupků, což je porušení občanského soužití. Pojem občanské soužití je neurčitým právním pojmem. Dle rozhodovací praxe pak může být definováno jako: „...*Určitý souhrn ustálených pravidel jednání a chování ve společnosti, který je založen na respektování práv ostatních lidí, jejichž dodržování v určitém čase a místě je ve společnosti obvyklé.*“³² V případě skutkové podstaty schválnosti se bude jednat zejména o jednání „*naschvál*“, které může negativně zasáhnout do práv jiného. Ze soudní judikatury vyplývá, že se může jednat např. o úmyslně vysypanou zeminu na letištní plochu (srov. výše citovaný rozsudek čj. 7 As 12/2010-65) nebo o zabránění odchodu z pozemku a slovní rozeprá (srov. rozsudek NSS ze 14. 12. 2006, čj. 4 As 69/2005-46).³³ V případě skutkové podstaty jiného hrubého jednání pak hovoříme tzv. *zbytkovém ustanovení*, které subsumuje všechna ostatní hrubá jednání, která nejsou výslovně uvedena výše.³⁴ „*Hrubým jednáním narušujícím občanské soužití je např. vyhrožování jinou újmou než újmou na zdraví, pomlouvání, vydírání, za podmínky, že nejde o trestný čin.*“³⁵ Lze tedy shrnout, že ustanovení § 7 ZONP upravuje demonstrativní výčet skutkových podstat, které jsou představovány neurčitými právními pojmy. Při konkrétní aplikaci ustanovení je pak testována škodlivost jednání, způsobilost narušit občanské soužití a konečně podřaditelnost pod jednu ze skutkových podstat. V případě nemožnosti klasifikace jednání pod prvních pět skutkových podstat je jednání podezřelého označeno jako jiné hrubé.³⁶

Pokud pak jde o zodpovězení otázky, která konkrétní skutková podstata má být na případy domácího násilí nebo stalkingu aplikována, tak odpověď zní vlastně kterákoliv, kdy je vše odvislé od individuálních projevů pachatele. Pachatel svým jednáním může naplnit jednu, více nebo dokonce všechny skutkové podstaty přestupků proti občanskému soužití. Lze tedy konstatovat, že rozpoznání a uvědomění si, že v konkrétním případě či případech jde o domácí násilí nebo stalking vyžaduje erudici a zkušenost. Ostatně přestupek jiného hrubého jednání může být naplněn uštědřením políčku, násilným polibkem, nevhodným osaháváním, vyhrožováními nebo i pouštěním hlasité hudby etc. Dílčí jednání pachatele tak mohou být posouzeny jako útoky na odlišné zájmy chráněné zákonem, než jaké by byly ohroženy či porušeny v případě pokračování v protiprávním jednání.

Tento závěr mne pak přivádí k myšlence, zda zákonodárce při tvorbě ZONP naplnil beze zbytku zásadu *nullem crimen sine lege certa* a tudíž určité a jasně definoval znaky přestupku, kdy skutková podstata nemá být ani příliš obecnou, ale rovněž ani nemá být ze své povahy příliš kazuistická.³⁷ V rámci odborných kruhů, je pak současný stav obhajován zejména argumentem, že: „za situace, když se počet skutkových podstat přestupků pohybuje řádově přinejmenším ve stovkách, není možné, aby byly formulovány tak precizně jako v trestním zákoníku, což by komplikovalo možnost postihu přestupků orgány státní správy, které musí reagovat na značně proměnlivé situace vyskytující se v celém spektru veřejné správy“³⁸ Tento názor je jistě relevantní, avšak já osobně jej mohu přijmout pouze v případě, že tato generalizovaná právní kvalifikace slouží pro pokrytí co nejvíce typů protiprávních jednání nebude na újmu a úkor obětí.

Jistě bychom se mohli setkat s názorem, že není třeba se nad tímto zamýšlet, neboť pro potrestání pachatele je nezbytné pouze protiprávní jednání správně právně kvalifikovat, ergo podřadit ho pod vhodnou skutkovou podstatu občanského soužití. Domnívám se však, že podrobnější rozbor situace je nevyhnutelný, a to z titulu poskytnutí péče oběti a s tím i související postup správního orgánu například dle ust. § 88 odst. 5 ZOP, kdy správní orgán vyloučí skutek nesouvisející s domácím násilím a stalkingem k projednání ve samostatném řízení. Rovněž je nutné vyhodnocení možného pokračování jednání a naplnění skutkové podstaty trestného činu a v neposlední řadě identifikace domácího násilí jako přitěžující okolnosti, tj. dle § 40 ZOP³⁹ se pachatel dopustil přestupku například tak, že využil něčí bezbrannosti, podřízenosti nebo závislosti na jiné osobě.⁴⁰

5. Oznámení přestupku – aneb jak se pozná, že jde o domácí násilí a stalking?

Mezi oběťmi domácího násilí a stalkingu je značný rozdíl v jejich procesním postavení, a to v průběhu celého řízení o přestupku. V případě obětí domácího násilí je obviněný osobou blízkou a z toho titulu oběť disponuje dle ust. § 7 odst. 7 ZONP v kombinaci s ust. § 71 ZOP procesním postavením osoby přímo postižené spácháním přestupku (dále jen „OPPSP“). Ačkoliv OPPSP není účastníkem řízení, ale pouze subjektem tohoto řízení, náleží jí významné procesní instrumenty, kterými může řízení ovlivňovat. Bez souhlasu OPPSP není možné řízení zahájit nebo v něm pokračovat.⁴¹ Výjimku představují dle ust. § 79 odst. 5 ZOP případy, kdy je OPPSP osobou nezletilou nebo byl obviněný vykázán ze společného obydlí. V takovém situaci není souhlasu OPPSP třeba, OPPSP disponuje svými procesními právy bez dalšího a řízení je zahájeno z úřední povinnosti. U oběti stalkingu lze pak předpokládat, že pachatel bude spíše tzv. osobou cizí. Oběť je tudíž před zahájením řízení v roli osoby dotčené spácháním přestupku a v případě, že věc bude odložena dle ust. § 76 odst. 3 ZOP má právo na vyrozumění o odložení věci. Po zahájení řízení je pak oběť stalkingu v procesním postavením svědka.

Co však tyto oběti mají společného je způsob, jakým bude oznámení přestupků prošetřováno. Jak už jsem výše avizovala, při domácím násilí nebo stalkingu může dojít k naplnění rozličných skutkových podstat přestupků proti občanskému soužití dle ust. § 7 ZONP. Jestliže tedy mohou být předmětnými skutkovými podstatami postiženy různé společenské nešvary, hraje dle mého názoru o to větší roli v každém jednom případě kvalita podkladů ve spisovém materiálu.

Oznámení přestupku je obecně opraveno v ust. § 73 ZOP, dle něhož: „*Má-li orgán Policie České republiky, Vojenské policie (dále jen „orgán policie“) nebo jiný správní orgán podezření, že byl spáchán*

přestupek, a není-li sám příslušný k jeho projednání, oznámí tuto skutečnost bez zbytečného odkladu příslušnému správnímu orgánu.“ Co je však velmi podstatné na předmětném ustanovení jsou zejména povinnosti z něj pro oznamující orgány vyplývající, kdy oznamující orgánu jsou povinny uvést:

- 1) Kdo je podezřelý z přestupku, pokud je znám
- 2) Popis skutku, ve kterém je přestupek spatřován
- 3) Místo a čas, kdy měl být přestupek spáchán
- 4) Zákonné ustanovení obsahující skutkovou podstatu předmětného přestupku
- 5) Důkazní prostředky, které jsou mu známy.

Předmětné ustanovení tedy zavazuje orgány veřejné moci k tomu, aby sestavili základní popis události bez povinnosti zjišťovat další okolnosti.

Na tuto obecnou úpravu pak navazují dvě speciální. Jako první bych zmínila ust. § 10 zákona č. 553/1991 Sb. Zákon o obecní polici.⁴² Dle odstavce 2): „*Strážník je povinen bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 60 dnů, oznámit příslušnému orgánu podezření, že byl spáchán přestupek, jehož projednání patří do působnosti tohoto orgánu.*“ Dle odstavce 3) je pak strážník povinen doložit důvody nebo důkazy, o něž se podezření opírá. Předmětné ustanovení pak na první pohled povinnost strážníka omezuje, když oznámení strážníka nemusí obsahovat osobu pachatele.⁴³ Zejména však rozvolňuje kritérium lhůty, která je strážníkovi uložena pro předání věci příslušnému správnímu orgánu.

Druhou zvláštní úpravou je pak ust. § 74 ZOP, která se vztahuje pouze na orgány policie. Předmětným ustanovením jsou pak povinnosti stanovené orgánům policie významně rozšířeny, a to o povinnosti:

- 1) Učinit nezbytná šetření ke zjištění osoby podezřelé ze spáchání přestupku
- 2) Učinit nezbytná šetření k zajištění důkazních prostředků nezbytných pro pozdější dokazování před správním orgánem
- 3) O zjištěných skutečnostech sepíše orgán policie úřední záznam, který přiloží k oznámení.
- 4) Orgán policie je povinen tak učinit do 30 dnů, ode dne, kdy se o přestupku dozví.

Svízel však spočívá ve skutečnosti, že orgány policie mají povinnost takto postupovat pouze v taxativně vymezených případech, tj. nasvědčují-li okolnosti, že byly spáchány taxativně vymezené přestupky:

- a) proti veřejnému pořádku,
- b) proti občanskému soužití, v jehož důsledku došlo k ublížení na zdraví,
- c) proti majetku,
- d) proti pořádku ve státní správě spáchaný porušením povinnosti stanovené v nařízení obce nebo kraje,
- e) proti pořádku v územní samosprávě,
- f) podle zákona o silničním provozu, nejde-li o přestupek provozovatele vozidla podle § 125f,
- g) na úseku požární ochrany, nebo
- h) o němž to stanoví jiný zákon.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že zvláštní povinnost šetření se nevztahuje na většinu přestupků proti občanskému soužití s výjimkou ublížení na zdraví. Proč tomu tak je? Dle mého názoru můžeme nalézt odpověď v důvodové zprávě k zákonu č. 417/2021 Sb. kterým se mění zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. V předmětné novele byla napravena původní blamáž zákonodárce, kdy se zvláštní šetření policejního orgánu vztahovalo pouze na ublížení na zdraví z nedbalosti. Náprava pak byla zákonodárcem zdůvodněna tak, že: „*Smyslem předšetřování je zajistit podklady pro řízení o přestupku, které by obecní úřad sám mohl jen obtížně opatřit. To platí nejen u nedbalostního ublížení na zdraví, ale tím spíše u úmyslného ublížení na zdraví, kde je navíc zájem na řádném provedení řízení o přestupku o to větší vzhledem k větší společenské škodlivosti daného jednání.*“⁴⁴ Domnívám se, že z odůvodnění změny můžeme dovodit, že dle názoru zákonodárce zbylé přestupky proti občanskému soužití nejsou dostatečně společensky škodlivé ergo natolik významné, aby se jimi orgán policie zabýval v širším měřítku a zjišťování dalších okolností nezbytných pro zahájení řízení ponechává na příslušném správním orgánu. Je pak v tomto kontextu jistě diskutabilní, proč ochrana majetku dostala vyšší prioritu, než-li ochrana obětí domácího násilí a stalkingu.

Nicméně v čem tedy spočívají zásadní problémy, které mohou vzniknout tím, že bude správnímu orgánu předán pouze jakýsi základní přehled a v případě obecní policie ještě ke všemu v časovém úseku až 60 dnů? Jsou to zejména hrozící obtíže vzniklé ze zmaření či zničení důkazů a s tím i související nedostatečné šetření práv obětí a svědků.

Absence povinnosti „zajistit“ může vést k zásadní důkazní nouzi, kdy věc bude nezbytně odložit, případně oběť či jiné svědky události pozvat k podání vysvětlení dle ust. § 137 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb. Správní řád (dále jen „SŘ“) a opětovně je vytěžit. Ačkoliv je to postup zákonem a odbornou literaturou zcela předvídaný, neboť je povinností správního orgánu došle oznámení prověřit a doplnit podklady nezbytné pro zahájení řízení⁴⁵, ne vždy je zcela vítaný. Nijak nerozporuji, že zahájit řízení bez náležitých podkladů by představovalo nesprávný úřední postup a zásah do výsostných práv obviněného⁴⁶, nicméně ponechání zajištění většiny podkladů na správním orgánu může mít zásadní vliv na řízení. Svou úvahu se pokusím demonstrovat na konkrétním příkladu.

Domnívám se, že takovou vlajkovou lodí obtíží spojených s aplikací § 73 ZOP, je nezjištění a nezajištění kamerového záznamu a jeho nezařazení do spisového materiálu. Kamerový záznam má potenciál významně přispět k rychlému vyřízení věci, a to včetně ochrany podezřelého před společenskou difamací založenou křivým obviněním. Problém však spočívá v tom, že oprávnění vyžádat si kamerový záznam má pouze orgán policie⁴⁷. Nicméně jestliže orgán policie není povinen učinit nezbytná šetření k zajištění důkazních prostředků pro pozdější dokazování před správním orgánem, vyjde mnohokrát existence kamerového záznamu najevo až při podání vysvětlení, v horším případě až během ústního projednání přestupku. V důsledku těchto pozdních zjištění již kamerový záznam zpravidla neexistuje, neboť je jedním ze způsobů zpracování osobních údajů a tyto nesmí být uloženy po dobu delší, než je nezbytné pro účely, pro které jsou zpracovávány.⁴⁸ V současné chvíli by pak doba uložení záznamů měla být co nejkratší a v případě, že doba uložení přesáhne 72 hodin, je nezbytná existence legitimního důvodu.⁴⁹ Je tedy víc než zřejmé, že není-li správce včas informován o nutnosti videozáznam uchovat, není v silách a možnostech správního orgánu jej zajistit. Nehovoře pak o případech, kdy prvotní šetření provádí strážník, který má až 60 dnů pro předání věci.

Další problém, který může být s pozdějším zjišťováním podkladů spojen je jakési oslabení vypovídací

hodnoty úředního záznamu o podání vysvětlení, které bývá ještě oscilováno nadbytečnou traumatizací obětí.

Zastávám názor, že v případě domácího násilí a stalkingu může hrát prvotní, kvalitně zpracovaný úřední záznam zásadní roli. Tato moje úvaha zejména plyne z faktu, že domácí násilí se zpravidla děje za zavřenými dveřmi, kdy o tomto nešvaru nemusí mít tušení ani nejbližší okolí. Oběť se případně zmíní blízké osobě, tato však není bezprostředním svědkem útoku agresora na oběť. O obdobnou situaci se pak může jednat v případě stalkingu, kdy metody „slídění“ bývají natolik sofistikované, že nikdo další kromě oběti agresora nezpozoruje. Tvrzení oběti a obviněného se následně dostávají do zjevného rozporu, což ostatně je jev takřka typický pro přestupkové řízení. Tento stav je pak nezřídka doprovázen jistým důkazním vakuem.⁵⁰ Dlužno však podotknout, že v takovém případě hrají zásadní roli další podklady pro vydání rozhodnutí. V krajním případě pak může být právě úřední záznam významným ba dokonce jediným činitelem v rozhodování správního orgánu, tj. zda uvěří výpovědi oběti či obviněného. Ačkoliv tedy *„záznam o podání vysvětlení nelze použít jako důkazní prostředek; užití úředního záznamu o podání vysvětlení lze ale připustit jako tzv. jiný podklad pro rozhodnutí podle § 50 odst. 1 správního řádu, a to např. za účelem porovnání, zda se od něj výpovědi svědků významněji neodchylují.“*⁵¹ Bohužel však v přestupkovém řízení existuje s tímto vakuem spojený nešvar a správní orgán se mnohokrát spokojí s konstatováním fráze tzv. „tvrzení proti tvrzení“, kdy tato prázdná formule bez širšího vyhodnocení všech podkladů pro vydání rozhodnutí nevyhnutelně směřuje k zastavení řízení. Aprobace této floskule je pak dle mého názoru degradací utrpení oběti a základních principů správního řádu dle § 3, § 50 odst. 4 a § 52 správního řádu.⁵² O to palčivější je pak situace, kdy správní orgán tímto úředním záznamem vůbec nedisponuje. Ačkoliv je správní orgán sám povinen prověřit došlé oznámení o přestupku a opatřit si co nejvíce relevantních informací významných pro následný procesní postup⁵³, oč by byla celá situace snazší, kdyby již byly součástí spisového materiálu. Je třeba si uvědomit, že je to zpravidla policejní orgán, který přichází s obětí a obviněným do prvotního kontaktu, a to o mnohem dříve, nežli správní orgán. Kvůli časovému rozpětí mezi spácháním skutku a samotným podáním vysvětlení před správním orgánem pak může svědek detaily již zapomenout, kdy i maličkost může hrát významnou roli pro objasnění skutkového děje. Dlužno taktéž podotknout, že v naší společnosti policejní orgán požívá mnohem větší autority než-li orgán správní. Z toho titulu oběť, respektive svědci obecně, mohou být k policejnímu orgánu více vstřícní a otevření. V neposlední řadě pak předvolání k podání vysvětlení správním orgánem může být pro oběť nadměrně stresující. Dle mého názoru tímto navyšováním počtu úkonů dochází k nadbytečnému zatěžování dotčené osoby.⁵⁴

Konečně pak se vším výše uvedeným souvisí, že je-li ledabyle zpracován podklad, nemusí orgán policie nebo správní orgán odhalit naplnění skutkové podstaty trestného činu.

Poněkud bizarní situace může nastat u případů domácího násilí, které jsou představovány trestným činem týrání osoby ve společném obydlí. *„Trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle je § 199 tr. Zákoníku trestným činem trvajícím.“*⁵⁵ Avšak vzhledem k minimálním nárokům na zpracování podkladů pro správní orgán toto nemusí být před zahájením přestupkového řízení vůbec odhaleno. Jednotlivosti, které v souhrnu tvoří soustavné udržování protiprávního stavu jsou tak zpravidla posuzovány jako různé útoky pachatele. V případě delšího časového odstupu mezi dílčími oznámeními protiprávního pachatele se pak ani tyto „útoky“ nemusí dostat do agendy jedné oprávněné úřední osoby. Důvodů může být několik, například z titulu kritéria místa spáchání protiprávního jednání bude místně příslušný jiný správní orgán. Dále oběť nebude hlásit všechny dílčí jednání pachatele,

kdy některá by samostatně ani nenaplnňovala podmínku společenské škodlivosti přestupku, avšak při bližším zkoumání bychom zjistili, že se jedná o nedílnou součást udržovaného protiprávního stavu. Oběť tedy může být opakovaně přetěžována úkony různých správních orgánů v rámci různých spisů. Ostatně ačkoliv by nebylo zjištěno naplnění skutkové podstaty trestného činu, je zásadní, aby správní orgán měl prostor pro naplnění maximy, že oběti nemá být způsobováno další zbytečné utrpení a dílčí útoky by měly být projednány společně u jednoho správního orgánu. Pokud ovšem policejní orgán nezpracuje spisový materiál obsahující více jednání a dílčí spisy budou rozděleny mezi jednotlivé správní orgány, není naplnění zásady šetření práv oběti vůbec jednoduché. V případě, že je řádně naplněna podmínka věcné a místní příslušnosti, jedinou možností je využití tzv. delegace vhodné dle ust. § 131 odst. 2 SŘ a § 131 odst. 5 SŘ. V prvním případě může nadřízený správní orgán na základě své úvahy dojít k závěru, že pověření jiného věcně příslušného správního orgánu je tím správným krokem. Nadřízený správní orgán pak rozhoduje na základě „aktivity“ správního orgánu, který by mohl být rozhodováním pověřen, nebo na požádání účastníka.⁵⁶ Druhá varianta pak spočívá v postoupení spisového materiálu mezi správními orgány stejného stupně před zahájením řízení, kdy však správní orgán, kterému má být věc postoupená, musí s postoupením souhlasit. Případně pak po zahájení řízení si o postoupení z důvodu vhodnosti může žádat za určitých podmínek účastník řízení.⁵⁷ Lze tedy uzavřít, že pokud nebude mít oběť štěstí na vstřícný správní orgán a „akční“ oprávněnou úřední osobu, je více než pravděpodobné, že dílčí jednání, budou projednávány u různých správních orgánů. Navíc pokud nebude oběti způsobena škoda ergo nebude disponovat procesním postavením poškozeného, nebude ani účastníkem řízení, ale pouze osobou přímo postiženou spácháním přestupku, kdy neutěšenou situaci nebude moci sanovat ani po zahájení řízení.

V případě stalkingu je pak situace velice podobná takřka stejná, nad to je-li pachatel odhodlán pronásledovat svou oběť na každém kroku, může být riziko roztržičnosti mezi různými správními orgány ještě větší.⁵⁸ Opakovaně pak upozorňuji, že i zde je vše odvislé od zajištění kvalitních podkladů a nejlépe již ze strany policejního orgánu, neboť: *„Nebezpečné pronásledování je pak trestným činem trvajícím, pro který je typické jeho souvislé páčání nerozpadající se do dílčích útoků, kterým pachatel vyvolá protiprávní stav, jež následně udržuje, byť lze připustit, že jedná o jistou kombinaci trvajících trestného činu s prvky hromadnosti, neboť se vyžaduje určitá mnohost útoků spojených společným záměrem, kterým je dlouhodobé pronásledování obětí.“*⁵⁹

Tedy stejně jako v případě týrání osoby žijící ve společném obydlí platí, že jednotlivé projevy pachatele jsou posuzovány jako dílčí útoky (jednotlivé přestupky) a je velmi obtížné je v případě mnohosti spisů spojit v jeden skutek, zejména pokud tyto spisy neobsahují alespoň náznak o jiných aktivitách pachatele. I zde je tedy nezbytné aplikovat precizní kombinatoriku za účelem získání uceleného pohledu na protiprávní jednání pachatele. Snaha správního orgánu o potrestání pachatele může být navíc i ⁶⁰svým způsobem sabotována tím, že v případě, že oběť je například dlouhodobě obtěžována různými formami kontaktu a každé jednání nahlašuje samostatně, tak z titulu poskytnutí nedostatku informací oprávněné úřední může být konkrétní věc odložena, neboť sama o sobě nebude odůvodňovat zahájení řízení o přestupku nebo předání věci. Jako příklad obdobného nešvaru se kterým, se musel vypořádat až Nejvyšší soud ve svém Usnesení ze dne 24. 6. 2021, sp. zn. 8 Tdo 449/2021 uvádím následující: *„Není dán prostor pro použití zásady ultima ratio, a to s důrazem na urputnost i intenzitu jednání obviněného, pokud pachatel poškozenou po dlouhou dobu (téměř jeden rok) proti její vůli denně telefonicky atakoval (hovory či SMS), vyhrožoval jí, že jí sebere nezletilou dceru a zničí ji, a takto jí soustavně výrazně ztrpčoval život (poškozená nemohla svobodně užívat svůj mobilní*

telefon, což mělo negativní dopad i na její práci), stresoval ji a vyvolával v ní napětí, ač věděl, že je těhotná. Vzbuzoval v ní obavu o její život a zdraví.“ Pokud pak závěrem vyhodnotíme postavení oběti stalkingu, je třeba konstatovat, že je její procesní postavení ještě slabší než u oběti domácího násilí. Jednak bude v přestupkovém řízení primárně svědkem a rovněž se domnívám, že je zde menší šance, aby nabyla procesního postavení poškozeného a s tím související benefity.

6. Závěr

Ve svém příspěvku jsem se snažila upozornit na jistý klam, který panuje mezi odbornou veřejností, že kodifikací přestupkového řízení a částečnou kodifikací hmotného práva přestupkového došlo k naplnění základních zásad trestního práva, které se dle recentní judikatury se mají vztahovat i na trestní právo správní. Domnívám se totiž, že od 15. 11. 2012, kdy nabyla účinnosti Směrnice, je ochrana obětí nedílnou součástí základních principů trestního práva. Mezi ochranou práv obětí přestupků a trestných činů však panují značné rozdíly, ba příkopy, které by měly být odstraněny, a to alespoň na úrovni základního procesního přístupu k obětem. I kdyby však někteří s mými závěry nesouhlasili, tj. že ochrana obětí se začlenil do elementární úpravy trestního práva, a tudíž se má vztahovat i na oběti přestupkového jednání, je nepochybné, že laxní úprava v případě obětí přestupkového jednání může zjevným způsobem poškozovat oběti trestných činů krácením jejich práv garantovaných Směrnicí a ZOTČ. Dle mého názoru je pak možným řešením jakási systémová kultivace zákona č. 250/2016 Sb. ZOP spočívající jak v novelizace ustanovení současných (zejména § 73 a § 74 a § 88 ZOP), tak v doplnění zvláštní úpravy procesních pravidel, které jsou v současné době uvedeny pouze v SŘ. Tato vstřícnější úprava by přispěla jak k narovnání disproporcí mezi oběťmi přestupkového jednání a obětí trestných činů a šetření jejich práv, tak k naplňování závazků vyplývajících ze Směrnice. Samostatně pak ještě stojí za zvážení, zda právní úprava přestupkového práva hmotného, je sto dostatečně ochránit oběti před fenomény jako domácí násilí a stalking. Mám za to, že za jistých okolností ano. Podmínkou však je, aby policejní orgán prováděl důkladná šetření, jejímiž výstupy bude komplexní spisový materiál a oprávněné úřední osoby, či předsedové přestupkových komisí budou dostatečně právně vzděláni.

Seznam poznámek pod čarou

- 1 Durdík T., Čírtková L., Vitoušová P., Háková D., Zákon o obětech trestných činů (č. 45/2013 Sb.). Komentář, Praha : Wolters Kluwer, 2018, s. 25
- 2 Oběti je možno třídit i na přímé a nepřímé, toto pojednání se však zaměřuje na oběti přímé odpovídají právní kvalifikaci ust. § 2 odst. 2 Zákona o obětech trestných činů.
- 3 Škurek, M. Evropské správní právo trestní a postihování přestupků v ČR. Praha : Leges, 2015, s. 56
- 4 Dianiška G., Strémy T., Vráblová M. a kolektiva, Kriminologie, Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2022, s. 140
- 5 Dianiška G., Strémy T., Vráblová M. a kolektiva, Kriminologie, Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2022, s. 141
- 6 Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, č.j. 6 A 126/2002-27, [461/2005 Sb. NSS], k tomu dále například srov. Rozhodnutí č. 1338/2007 Sb. NSS, Rozhodnutí č. 1546/2008 Sb. NSS
- 7 Nejvíce se dle mého názoru zdvojnásobení dotklo navýšení agendy u přestupků proti majetku dle ust. § 8 zákona č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích.
- 8 Rücklová K., Hranice škody se v trestněprávních kauzách zvyšuje na dvojnásobek, dostupná online: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/hranice-skody-se-v-trestnepravnich-kauzach-zvysuje-na-dvojnásobek>
- 9 Ščerba F., a kol, Trestní zákoník, 1. vydání V Praze : C.H. Beck (2. aktualizace, 2022), dostupné na Bek-online
- 10 Hendrych D., a kol, Právní slovník, 3. vydání, 2009, dostupné na Beck-online
- 11 Rozhodnutí Nejvyššího soudu, č.j. 8 Tdo 838/2020 – 281 ze dne 23. 9. 2020
- 12 Mařádek D., Pokračování v trestném činu, hromadný a trvající trestný čin, Trestněprávní revue 4/2017, s. 85
- 13 Ščerba F., a kol, Trestní zákoník, 1. vydání V Praze : C.H. Beck (2. aktualizace, 2022), dostupné na Bek-online
- 14 Základní skutková podstata pak zní: Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.
- 15 Základní skutková podstata pak zní:
 - Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že
 - a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým,
 - b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,
 - c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,

- d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo
e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu,
a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život
a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem
činnosti.

16 Dianiška G., Strémy T., Vráblová M. a kolektiva, Kriminológia, Plzeň : Vydavatelství
a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2022, s. 140

17 Roubalová M., a kol., Oběti kriminality : poznatky z viktimizační studie, Praha : Institut pro
kriminologii a sociální prevenci, 2019, str. 28

18 Tamtéž

19 Dianiška G., Strémy T., Vráblová M. a kolektiva, Kriminológia, Plzeň : Vydavatelství
a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2022, s. 141

20 Sochůrek J., Sluková K., a kol., Úvod do viktimologie pro pomáhající profese, Liberec : Technická
univerzita v Liberci, 2013, s. 27

21 Vzhledem k roztržitémosti hmotně právní úpravy přestupků je pak materie nezletilých obětí
námětem na samostatný článek.

22 Čírtková, L. Moderní psychologie pro právníky, Praha : Grada, 2008, s.9

23 Welsh, K. Long-term partners – Reflections on the shifts in partnership responses
to domestic violence, International Review of Victimology vol. 29, s. 29, 2023, DOI:
10.1177/02697580211059273

24 Čírtková, L. Moderní psychologie pro právníky, Praha : Grada, 2008, s.53

25 Čírtková L, Viktimologie pro forenzní praxi, Praha : Portál, 2014, s 55

26 Storey, J.E, Pina, A., Williams, C.S, The Impact of Stalking and Its Predictors: Characterizing
the Needs of Stalking Victims, Journal of Interpersonal Violence 2023, Vol. 38, s. 11589, DOI:
10.1177/08862605231185303

27 Jak už bylo výše zmíněno jedná se například o týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 TZ),
nebezpečné pronásledování (§ 354 TZ), vydírání (§ 175 TZ) etc.

28 Ščerba F., a kol, Trestní zákoník, 1. vydání V Praze : C.H. Beck (2. aktualizace, 2022), dostupné na
Bek-online

29 Bambušková V., Dostál P., Kvapil M., Tobolková A., Valtrová M., Žmolíková D., Zákon trestní
zákoník - judikatorní komentář, Ostrava: CODEXIS publishing, 2019. Převzato z CODEXIS®,
doplňku LIBERIS®

30 Tamtéž

31 Jemelka L., Vetešník P., Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých
přestupcích, V Praze : C.H. Beck, dostupné na Beck-online

- 32 k tomu srov. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 7. 2010, č.j. 7 As 12/2010-65
- 33 Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12. 5. 2011, č.j. 1 A 24/2010-22
- 34 Tamtéž
- 35 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2010, č.j. 2 As 84/2009-64
- 36 Kučerová H., Horzinková E., Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou. 2. aktualizované vydání, Leges, Převzato z CODEXIS®, doplnku LIBERIS®
- 37 Prášková H., Nové přestupkové právo Praha : Leges, 2017, s 29
- 38 Mates P., Šemík K., Společenská škodlivost jako znak přestupku, dostupné online na: <https://advokatnidenik.cz/2021/04/29/spolecenska-skodlivost-jako-znak-prestupku/>
- 39 Dlužno podotknout, že výčet přitěžujících okolností je otevřený.
- 40 Je však otázkou, zda je možné přitěžující okolnosti při ukládání trestu dostatečně využít, když maximální možná výše pokuty v případě, kdy se obviněný dopustil pouze více přestupků proti občanskému soužití činí 30.000,- Kč a v případě opakovaného spáchání těchto přestupků 45.000,- Kč.
- 41 Frumarová K., Osoba přímo postižená spácháním přestupku - subjekt, nikoli však účastník přestupkového řízení. Právní rozhledy. 2018.
- 42 Jemelka L., Vetešník P., Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích, v Praze : C.H. Beck, dostupné na Beck-online
- 43 Vetešník P, Jemelka L, Zákon o obecní policii, 2. vydání, v Praze : C.H. Beck, 2019, dostupné na Beck-online
- 44 Důvodová zpráva k zákonu č. 417/2021 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
- 45 Frumarová K. a kol., Správní trestání, Praha : Leges, 2017, s 136
- 46 K tomu srov. Nález Ústavního soudu č. III.ÚS 917/21 ze dne 31. 8. 2021
- 47 V případě Policie České republiky je oprávnění vyžadování pomoci od osob a orgánů zakotveno v ust. §18 Zákona č. 273/2008 Sb., Zákon o Policii České republiky
- 48 Janečková E., GDPR - Praktická příručka implementace, Praha : Wolters Kluwer, 2018, s. 9
- 49 Pokyny č. 3/2019 ke zpracování osobních údajů prostřednictvím videotechniky, dostupné na https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-32019-processing-personal-data-through-video_cs
- 50 Potěšil L., Domácí násilí v přestupkovém řízení, 2. část. Správní právo, 3/2008 s. 150
- 51 K tomu srov. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, č.j. 4 As 152/2016, ze dne 22. 9. 2016

52 Potěšil L., Domácí násilí v přestupkovém řízení, 2. část. Správní právo, 3/2008 s. 150

53 K tomu srov. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu NSS č.j. 1 As 34/2010-73, ze dne 9.9.2010

54 K tomu srov. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č.j. 9 As 277/2016-45 ze dne 5. 12. 2017

55 Rozhodnutí Nejvyššího soud, č.j. 15 Tdo 887/2014-I., [R 17/2015 tr.]

56 Potěšil L., Hejč D., Rigel F., Správní řád, 2. vydání, 2020, V Praze : C.H. Beck, 2020, dostupné na Beck-online

57 Tamtéž

58 U domácího násilí lze očekávat, že se spíše bude kumulovat ve společné domácnosti, což ovšem není nezbytným znakem daného protiprávního jednání.

59 Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 4 Tdo 1323/2020, ze dne 30. 6. 2021